

Л. Френк Баум

Чаробњак
из Оза

Превела
Александра Чабраја

■ Laguna ■

Наслов оригинала

L. Frank Baum

The Wonderful Wizard of Oz (1900)

Copyright © овог издања 2020, ЛАГУНА

*Ова књиџа је посвећена
мом добром пријатељу и другу,
мојој жени.*

САДРЖАЈ

Увод	9
1. Циклон	11
2. Саветовање са Жвакачима	15
3. Како је Дороти спасла Страшило	22
4. Пролазак кроз шуму	29
5. Спасовање Лименог Дрвосече	34
6. Плашљиви Лав	41
7. На путу до Великог Оза	47
8. Смртоносно поље булки	53
9. Краљица пољских мишева	60
10. Чувар капије	65
11. Озов чудесни Смарагдни град	72
12. Потрага за Злом Вештицом	84
13. Избављење	96
14. Крилати мајмуни	100

15. Разоткривање Страшнога Оза	107
16. Чаролије Великог Преваранта	117
17. Како је балон полетео	121
18. Путовање на југ	125
19. Напад грабљивог дрвећа	130
20. Љупка Земља порцелана	134
21. Лав постаје краљ животиња	140
22. Земља Прстењака	144
23. Глинда испуњава Доротину жељу	148
24. Повратак кући	153
О аутору	155

Увод

Фолклор, легенде, митови и бајке већ вековима прате детињство, јер свако здраво дете природно и нагонски ужива у чудесним, невероватним и очигледно нестварним причама. Крилате виле из бајки браће Грим и Андерсена донеле су дечјим срцима више радости од свих осталих људских творевина.

Ипак, старинске бајке које трају већ поколењима сада се у дечјим библиотекама могу сврстати под „историјске“ јер је дошло време за нове „чудесне приче“, у којима нема традиционалних духова, патуљака и вила, као ни свих оних језивих догађаја од којих се леди крв у жилама, а које су њихови творци смислили да би истакли застрашујућу поуку сваке приче. Модерно образовање обухвата и морал, стога данашње дете у бајкама тражи само забаву и радо одбацује сва непријатна дешавања.

Имајући све то у виду, прича о чудесном чаробњаку из Оза намењена је искључиво да забави данашњу

децу. Она покушава да представља модернизовану бајку у којој су чаролије и радост задржане, док су очај и кошмари одбачени.

Л. Френк Баум
Чикаго, април 1900.

ЦИКЛОН

Дороти је живела усред огромне прерије у Канзасу, са чика Хенријем, који је био фармер, и тетка Емом, његовом женом. Кућа им је била врло мала јер су дрвну грађу од које је направљена морали довозити издалека. Имала је четири зида, под и таваницу, то јест једну једину просторију; а у њој се налазио зарђали стари шпорет, орманчић за посуђе, сто, неколико столица и кревети. У једном углу стајао је велики брачни кревет чика Хенрија и тетка Еме, а у другом Доротин креветић. Нису имали ни таван, ни подрум – осим једне мале рупе, ископане у земљи, која се звала циклонски подрум. Ту је породица силазила када би наишао неки од оних страшних циклона који су рушили све пред собом. У тај подрум се улазило кроз мали капак на средини пода, одакле су мердевине водиле у тесну, мрачну јаму.

Када би стала на праг и погледала уоколо, Дороти није могла да види ништа осим простране сиве прерије, која се ширила на све стране. На непрегледној

равни која се, из свих углова, на хоризонту спајала с небом није било ниједног стабла, ниједне кућице. Сунце је спекло изорану земљу претворивши је у сиву масу, избраздану ситним пукотинама. Чак ни трава није била зелена, јер је сунце спржило власти, па су и оне попримиле једноличну сиву боју. Кућа је раније била окречена, али су сунце и киша ољуштили и спрали њену боју, тако да је сада била исто тако суморна и сива као и све остало око ње.

Када се уселила у ту кућу, тетка Ема је била млада, лепа жена. Али немилосрдно сунце и ветар изменили су и њен лик. Угасили су сјај у очима које су сада биле озбиљне и сиве и избрисали јој руменило с образа и усана, који су такође посивели. Сада је била мршава и испијена, и никада се није осмехивала. Када је Дороти, након што је остала сироче, дошла код ње, дечји смех би је толико препао да је врштала и хватала се рукама за груди сваки пут када би јој Доротин весели гласић запаарао уши и у чуду гледала чему то дете уопште може да се смеје.

Чика Хенри се никада није смејао. Он је вредно радио од јутра до мрака, не знајући за весеље. И он је сав, од дуге браде до грубих чизама, био сив, смркнут и озбиљан, и веома је мало говорио.

Једини ко је засмејавао Дороти, спречавајући тако да и она посиви као све остало око ње, био је Тото. Тото није био сив; био је то малени црни пас, дуге свиленкасте длаке и ситних црних очију које су весело сијале изнад његове ситне, смешне њушке. Тото се по читав дан играо, а Дороти се играла с њим, и веома га је волела.

Тога дана, међутим, нису се играли. Чика Хенри је седео на вратима и забринито гледао у небо, које је било још сивље него обично. Дороти је стајала крај врата са Тотоом у наручју, такође гледајући у небо. А тетка Ема је прала судове.

Далеко на северу зачуо се пригушен урлик ветра, и чика Хенри и Дороти видеше како се висока трава усталаса пред налетом олује. А онда, одједном, са југа допре неки оштар, пискав звук. Кад су се окренули, видели су како се трава повија и са те стране.

Чика Хенри одједном устаде.

– Наилази циклон, Ема – довикну он својој жени. – Идем да утерам стоку. И брзо потрча ка штали у којој су држали коње и краве.

Тетка Ема остави судове и приђе вратима. Одмах је схватила да им прети велика опасност.

– Брзо, Дороти! – узвикну она. – Трчи у подрум!

Тото скочи из Доротиног наручја и сакри се под кревет, а девојчица покуша да га дохвати. Преплашена тетка Ема отвори вратанца у поду и спусти се низ мердевине у тесну, мрачну јаму. Дороти коначно уграби Тотоа и крену за тетком. Била је свега два-три корака од подрума када зачу снажан фијук ветра, а кућа се тако затресе да девојчица изгуби равнотежу и паде на под.

Тада се догодило нешто чудесно.

Кућа се неколико пута окренула и полако полетела у ваздух. Дороти се осећала као да ју је понео неки велики балон.

Ветрови са севера и југа сусрели су се управо на месту где је стајала њихова кућица, и тако се она нашла у самом средишту циклона. У центру циклона ваздух

је обично миран, али ју је велики притисак ветра са свих страна подизао све више и више, све док се није нашла на самом врху. Ту је остала док ју је циклон носио миљама далеко, лаку као перце.

Иако је свуда око ње био мрак и ветар страшно завијао, Дороти је тај лет био сасвим пријатан. Након првих неколико окрета, и једног тренутка када се кућица опасно накривила, љуљушкала се на ветру као беба у колевци.

Тотоу се то није допало. Јурио је тамо-амо по соби, гласно лајући; док је Дороти седела на поду, чекајући да види шта ће се даље дешавати.

Једном је Тото дотрчао до самих вратанца у поду и пропао кроз њих. Девојчица је помислила да га је изгубила. Али ускоро угледа једно његово уво како вири кроз отвор, јер га је ваздушни притисак држао на висини тако да није могао да падне на земљу. Она допуза до врата, ухвати га за уво и повуче натраг, чврсто затворивши капак да се то не би поновило.

Сати су полако пролазили и Дороти ускоро заборава на страх, али је била веома усамљена, а ветар је тако гласно фијукао да је помислила да ће оглувети. У почетку се питала шта ће бити с њом када кућица падне на земљу, али пошто се након дужег времена ништа страшно није догодило, она престаде да брине и одлучи да мирно сачека крај свог путовања. Коначно је преко пода који се њихао на таласу ветра допузала до свог кревета и легла, а Тото крену за њом и склупча се крај ње.

Упркос томе што се кућица љуљала а ветар завијао, Дороти ускоро склопи очи и чврсто заспа.

САВЕТОВАЊЕ СА ЖВАКАЧИМА

Удар који ју је пробудио био је тако снажан и изненадан да би се сигурно угрувала да није лежала на кревету. Овако је само зауставила дах, питајући се шта се то десило, док је Тото прислањао своју влажну њушкицу на њено лице, тужно завијајући. Дороти се усправи у кревету и схвати да се кућа више не креће, а видеала је и да се у међувремену разданило, јер је кроз прозор допирала јака сунчева светлост. Она скочи из кревета и отвори врата, а Тото ју је пратио у стопу.

Осврнувши се око себе, девојчица изненађено узвикну, разрогачивши очи од одушевљења.

Циклон је, веома благо – што је било заиста лепо од њега – спустио њену кућицу усред невиђене лепоте. Свуда околу бујало је зелено растиње, а крошње високог дрвећа повијале су се под тежином слатког и сочног воћа. На све стране расло је живописно цвеће, а ретке и изванредно лепе птице певале су у грмљу и дрвећу. Нешто даље жуборио је поточић, пенушава јурећи између две зелене обале, и својим звуком весело

дозивао девојчицу која је тако дуго живела усред сиве, јалове прерије.

Док је у чуду посматрала ту дивоту, приметила је како јој прилазе најчуднија бића која су њене очи икад виделе. Нису били високи као одрасли људи на које је навикла, али не беху ни сасвим ниски. Заправо, били су готово једнако високи као и Дороти, која је била прилично висока за своје године, премда су они, барем судећи по изгледу, били много старији од ње.

Била су то три мушкарца и једна жена, сви чудно одевени. Имали су шиљате шешире високе тридесетак центиметара, украшене по ободу низом малих звончића, који су при ходу љупко звонили. Мушкарци су носили плаве шешире, а жена бели, и хаљину која јој је у наборима падала с рамена. Скути јој беху украшени сићушним звездама које су на сунцу блистале попут дијаманата. Одећа мушкараца била је плава, исте боје као и њихови шешири, а имали су и плаве чизме, фино углачане и савијене при врху. Дороти помисли да су вероватно чика Хенријевих година, јер су двојица од њих имали браде. Али жена је, без сумње, била много старија; лице јој беше изборано, коса скоро сасвим седа, и ходала је веома полако.

Када су се приближили кућици на чијем је прагу стајала Дороти, они застадоше и почеше да се дошаптавају, као да се плаше да приђу ближе. Али стара женица крену ка њој, дубоко се поклони и рече милозвучним гласом:

– Племенита чаробнице, добро дошла у Земљу Жвакача. Захваљујемо ти што си убила Злу Вештицу са Истока, и што си наш народ ослободила ропства.